Tusculum

2026

SOLIN-19

Nakladnik
Javna ustanova u kulturi
Zvonimir Solin
Kralja Zvonimira 50
Solin

Za nakladnika
Jure Šaban-Stanić

Glavni urednik
Marko Matijević

Uredništvo
Joško Belamarić
Nenad Cambi
Dino Demicheli
Josip Dukić
Arsen Duplančić
Miroslav Katić
Dražen Maršić
Ivana Odža
Michael Ursinus

Grafičko oblikovanje i priprema za tisak
Marko Grgić

Izrada UDK-a
Morana Perišić

Tisak
Tiskara Kovačić

Naklada
500 primjeraka

Časopis je uvršten u podatkovne baze: Emerging Sources Citation Index (Web of Science Core Collection), AWOL (The Ancient World Online), Hrčak (Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske).

Izdavanje časopisa novčano podupire Grad Solin.

UDK 908(497.5-37 Solin)

Tiskana inačica: ISSN 1846-9469
Mrežna inačica: ISSN 1849-0417

Tusculum

Časopis za solinske teme

19

Solin, 2026.

Sadržaj

7		**Pedeseta obljetnica Godine velikoga zavjeta**
9-28	Marko Trogrlić	**Duhovna poruka solinskoga slavlja 1976. O 50. obljetnici (1976. – 2026.)**
29-50	Josip Dukić	**Solinska proslava 1976. godine između sjećanja i zaborava**
51-76	Vinicije Lupis – Marko Matijević	**Likovna umjetnost nadahnuta Godinom velikoga zavjeta**
77		**Varia**
79-94	Dražen Maršić	**O neobičnim tragovima izrade višedijelnoga sjedećeg kipa iz Salone**
95-105	Nino Švonja	**Heksagonalni Jupiterov žrtvenik iz Salone**
107-115	Andreja Markovac – Jelena Mariani	**Zaštitno arheološko istraživanje dijela Sjeveroistočne salonitanske nekropole**
117-124	Ivan Matijević	**Neobjavljeni nadgrobni natpisi kod crkve sv. Petra i Mojsija u Solinu**
125-152	Ivan Alduk – Michael Ursinus	**Sixteenth century Ottoman Landmarks between Salona, Lončarić and Vranjic: A Centre of Medieval Croatian Statehood Revisited Half a Millennium Later**
153-167	Ana Torlak	**Venera *Genetrix* Thomasa Bradyja**
169-183	Mirko Jankov	**Između sjećanja i zaborava: o genezi dvaju napjeva Pučkih pivača Gospe od Otoka iz Solina**
185-191	Ivana Odža	**Poetika pričanja iz života na odabranim primjerima iz *Solinske kronike***
193-194		**U spomen na Ivana Grubišića (26. rujna 1945. – 8. studenoga 2025.)**
195-196		**Naputak suradnicima *Tusculuma***

Ivana Odža

Poetika pričanja iz života na odabranim primjerima iz *Solinske kronike*[1]

Ivana Odža
Sveučilište u Splitu
Filozofski fakultet
Poljička cesta 35
HR, 21000 Split
iodza@ffst.hr

Pričanje iz života usmenoknjiževni je oblik koji u teoriji usmene književnosti nije u potpunosti jasno određen. Pripada tzv. graničnim usmenoknjiževnim oblicima. U radu se analiziraju zapisi o solinskoj prošlosti iz 2020. i 2021. godine, proizašli iz usmenoga kazivanja, a zabilježeni u rubrici *Vremeplov* solinskih mjesečnih novina *Solinska kronika*. Cilj je ovoga rada razmotriti analizirane tekstove u kontekstu pričanja iz života te odrediti njihove poetičke specifičnosti karakteristične za mikroprostor na koji se tematski odnose. Jezično-stilska analiza upućuje na žanr pričanje iz života te na vezu s mikroprostorom kao fizičkom, emocionalnom i duhovnom kategorijom.

Ključne riječi: pričanje iz života, prostor, Solin, *Solinska kronika*

UDK: 82.0:39(497.583 Solin)

Izvorni znanstveni članak
Primljeno: 15. srpnja 2026.

Istraživački pristup

Predmet su istraživanja zapisi kazivača zabilježeni u rubrici *Vremeplov*, stalnoga podnaslova *Povratak starome Solinu* u mjesečniku *Solinska kronika* iz 2020. i 2021. godine. Zapisi su zabilježeni i u digitalnome izdanju mjesečnika.

Cilj je ovoga rada na temelju manjega korpusa zapisa usmenih kazivanja uočiti poetičke značajke s obzirom na usmenoknjiževni žanr pričanje iz života, uočiti eventualne karakteristike mikroprostora (Solin) koje su u središtu kazivačeva izričaja te jezično-stilska obilježja kazivanja.

Pričanje iz života u teoriji usmene književnosti prepoznato je kao rubna vrsta čiji korpus nije istražen te u skladu s time obilježja vrste nisu jasno definirana. Iako bi za uspostavu poetičkoga okvira bilo potrebno analizirati znatno opsežniji korpus, znanstveni doprinos ovoga rada proizlazi iz pokušaja da se na temelju nekoliko primjera uspostavi poetička matrica i uoče eventualne specifičnosti karakteristične za mikroprostor.

Pričanje iz života – teorijski pogledi i otvorena pitanja

Kazivanju, pričama ili pričanju iz života često se pripisuje atribut suvremenoga usmenoknjiževnoga žanra. Tomu je vjerojatno tako jer je riječ o usmenoknjiževnome obliku koji, uz još nekolicinu graničnih oblika, u suvremenosti dominira.[2] Na teorijskoj razini o pričanju iz života kao usmenoknjiževnoj vrsti govori se od pedesetih godina 20. stoljeća, u nas nešto kasnije, od osamdesetih godina.[3]

Tea-Tereza Vidović Schreiber, nazivajući ih pričama iz svakodnevlja, podsjeća da se takve priče pojavljuju od davnina, da su zabilježene još od prosvjetiteljstva i romantizma, a potaknute su motivima iz života i običaja određene sredine te se oslanjanju na izvorni narodni osjećaj i duh.[4] Ističe njihovu rubnost,[5] što podrazumijeva sljedeće: (1) iako nije riječ o »pravoj« usmenosti karakterističnoj za agrafijske zajednice, pričanje iz života baštini mnogo iz usmenoknjiževne tradicije, (2) rubni oblici

1 *Solinska kronika* informativno-kulturni je mjesečnik grada Solina čiji je izdavač Javna ustanova u kulturi *Zvonimir*. Izlazi u kontinuitetu od 1994. godine. U rubrici *Vremeplov*, pod stalnim nadnaslovom *Povratak starome Solinu*, tekstove objavljuje Marija Grubišić. Riječ je o pseudonimu Mije Sesartić, koja je i sama autorica zapisa o Solinu prikupljenih u trima knjigama: *Solin sve u šešnest* (2005.), *Meni će Pluton uvik bit planet* (2021.) te u suautorstvu s Arianom Domazet *Priča mi Jadro. Kako su živili naši stari!* (2023.).

2 Veza sa suvremenošću naglašenija je zbog nestanka »prave« usmenosti karakteristične za agrafijske zajednice te opstanka prvenstveno onih oblika koje u teoriji usmene književnosti nazivamo rubnima (grafiti, pričanja iz života, a u novije vrijeme i memovi).

3 Usp. J. Marković 2013.

4 T. T. Vidović Schreiber 2021, str. 155.

5 Isto, str. 146 (prema I. Bošković).

imaju tendenciju miješanja, prelaska u druge, jasno definirane usmenoknjiževne oblike (primjerice memorate, anegdote, predaje). Rubni su i zbog izostanka sustavnoga istraživanja; Stipe Botica ističe kako korpus pričanja iz života nije ni približno cjelovito istražen pa tako ni definiran, nema dovoljno zapisanih i obrađenih ovakvih struktura zbog čega izostaje podrobniji stručni opis te mu on ne posvećuje jednaku pozornost kao drugim usmenoknjiževnim proznim oblicima. Smatra, stoga, i da je upitna značajnija pozicija ove vrste u pregledu povijesti usmene književnosti.[6]

Ono što se sa sigurnošću može reći je to da je pričanje iz života svojstveno svakodnevnoj ljudskoj komunikaciji. Ta činjenica osobito dolazi do izražaja uzme li se u obzir to da su najzastupljenije ekspresije pričanja iz života trač i ogovaranje. Predmet ogovaranja uvijek je neka osoba; dakle, iako je riječ o prijenosu kolektivnoga iskustva, u središtu razmatranja uvijek je pojedinac. Vidović Schreiber u suvremenim splitskim pričanjima iz života izdvaja figuru Željka Keruma,[7] bivšega splitskoga gradonačelnika. Riječ je o osebujnome pojedincu, ali i o tragikomičnoj slici kolektivnoga mentaliteta grada koji projekciju »snalažljivoga Vlaja« i voli i prezire.

Pričanje iz života Marko Dragić smatra vrstom predaje, potvrđujući tako tezu svih teoretičara o rubnome karakteru vrste. Pričanja iz života definira kao

> *najčešće kratke i podrugljive predaje u kojima se ismijavaju stanovnici pojedinih krajeva i sela, pripadnici određenih društvenih slojeva (seljaci, malograđani) i zanimanja (činovnici, policajci). Isprepleću se s novelama, anegdotama, šalama i vicevima. U pričanjima iz života nalaze se didaktička pričanja o ubijanju staraca; metaforično pričanje, primjerice, o sedam prutova; šaljiva i druga pričanja*.[8]

Iako zapisi potvrđuju i širu predodžbu o pričanjima iz života koja nadilazi odrednice prethodne definicije, humor i vedar ton doista su prepoznatljive odrednice pričanja iz života.

Najobuhvatniju definiciju nudi Stipe Botica određujući priča(nje) iz života kao

> *specifičan usmenoknjiževni oblik koji je okupio veći dio uopćenih strukturnih obilježja pripovjednoga u usmenoknjiževnom diskursu, a ostavaruje se različitim pričama o svakodnevnim situacijama*.[9]

Botica smatra, nadalje, da je pričanje iz života »antropologijska potreba«, odnosno da nastanak tih priča potiče samozadovoljstvo kazivača. Maja Bošković-Stulli uz praktičnu, naglašava i estetsku funkciju. Ističe važnost pripovjedača,[10] mogućnosti njegova modificiranja priče. Pripovjedač prepoznaje formulativno u pričama, umije preformulirati tipsko dodajući osobno, *priče tog tipa donekle su usuglašene s tipskim pripovjedačkim postupkom klasičnog modela usmenih priča*.[11] Motivi su univerzalni, tipični za sve sredine, obuhvaćaju djetinjstvo[12] i mladost kazivača kao glavnu temu, mjesne tragične i neobične događaje, radnu sredinu, značajne ličnosti, istaknute pojedince, trač i ogovaranje.

U novije vrijeme u hrvatskoj se teorijskoj misli, prvenstveno iz pozicije folklornoga žanra, pričanjem iz života ponajviše bavi Jelena Marković, iznoseći u svojim radovima strane teorijske poglede te pokušavajući razlučiti specifičnosti vrste. Pričanja iz života opisuje kao pričanje o osobnim životnim iskustvima, imenujući ih različitim terminima: životnim povijestima, osobnim pripovijestima, pripovijestima o osobnome iskustvu ili pak pričanjima o životu.[13] Iako je naizgled riječ o sinonimskim sintagmama, postoje suptilne razlike koje proizlaze iz načina pripovijedanja, iz odabira tema o kojima se govori te iz pristupa tim temama, o čemu autorica donosi iscrpnu analizu. U teoriji je prisutan i termin životne priče, koji je naizgled sinonim terminu pričanje iz života. Marković ih pokušava teorijski diferencirati. Životnu priču neki su autori, iznosi Marković[14] pozivajući se na Titona, promatrali kao žanr usmene proze. Titon ih razlikuje od životnih povijesti kao antropološkoga koncepta te životnim pričama pripisuje fikcionalnu i dokumentarističku vrijednost. Lingvistica Charlotte Linde ne govori o žanrovskim kategorijama,

6 Usp. S. Botica 2013, str. 462.
7 Usp. T. T. Vidović Schreiber 2021, str. 155-156.
8 M. Dragić 2008, str. 444.
9 S. Botica 2013, str. 461.
10 J. Kekez 1997, str. 36-39 (prema M. Bošković-Stulli).
11 Isto, str. 462.
12 Priče iz djetinjstva i priče o djetinjstvu prikupljala je i u kontekstu pričanja iz života analizirala J. Marković 2013.
13 Usp. J. Marković 2010, str. 51-52.
14 Isto.

ali smatra da se životna priča manifestira u usmenoj komunikaciji te da su njezina dominantna obilježja diskontinuitet, fragmentiranost, promjenjivost, dinamičnost. Realizira se u dugome vremenskom periodu, u različitim kontekstima i u komunikaciji s različitim ljudima, a u svakodnevnome kontekstu svatko ima svoju životnu priču. No, životna priča nije samo »naša«, ona može obuhvaćati i pričanja drugih, primjerice naših predaka,[15] priče kojima nismo prisustvovali, ali ih prenosimo i mijenjamo/interpretiramo sukladno vlastitome doživljaju, a takvo je nadopunjavanje tipično za usmenu književnost. Iako neki ističu vremensku trajnost kao važno obilježje životne priče, taj teorijski koncept ne prihvaćaju svi teoretičari. Važnijim obilježjem životne priče čini se, prema Linde, izražavanje opažanja samoga sebe; one nude odgovor na pitanje tko smo i kako smo postali to što jesmo. One su i sredstvo kojim posredujemo to opažanje i o njemu pregovaramo s drugima, čime ostvarujemo pravo na grupnu pripadnost. Ono što ipak razlikuje životnu priču od pričanja o životu jest to što pojam životne priče pretpostavlja usredotočenost na proces njezine kohezije na razini cjeline u duljemu vremenskom razdoblju, kao i na njezina pripovjedača, odnosno na svojevrsnu cjelovitost koja upućuje na konstruiranost života izvana.

> *Pričanja o životu označavaju drukčije poimanje priče, priče kao nečega što nas neprestano okružuje i što izrasta iz razgovora, što često jednostavno samo pričamo i živimo (a može i obrnutim redom) nekad jednom, nekad u više navrata, nekad kratko, a nekad dugo vremensko razdoblje. Prema tome, pričanja o životu kao koncept ne predmnijevaju primarno koherentnost fragmenata ispripovijedanih u duljem vremenskom razdoblju, nego se pričanje promatra kao aktivnost, a priča je produkt te aktivnosti, dio konverzacijske cjeline, dio života samog. Pričanja o životu se bitno razlikuju od životne priče i po tome što su životne priče priče o neposredovanom iskustvu, odnosno osnovno im je tumačenje točka o govorniku, a pričanja o životu, i kada su dijelom osobnog, ponovljivog ili jednokratnog repertoara, mogu biti preuzeta iz druge ruke, odnosno mogu pripovijedati i posredovano iskustvo.*[16]

Analiza korpusa

Značenjska razlika između životnih priča i pričanja iz života, kako je pojašnjava Jelena Marković, stvara nam određene poteškoće u kategorizaciji zapisa koji su predmet našega istraživanja, s obzirom na identitetsku kategoriju koja se izdvaja kao važna odrednica životnih priča. Iako se po brojnim karakteristikama (priča kao produkt aktivnosti pričanja, kao dio konverzacijske cjeline, dio života samoga) zapisi nedvojbeno mogu okarakterizirati kao pričanje iz života, potreba za »identitetskim markiranjem« veže ih i za životne priče. Ti su zapisi lokalno obilježeni, odražavaju mikroprostor, prostor u cjelini, shvaćen u kontekstu »prostornoga obrata«.[17]

Predmet su istraživanja zapisi kazivača zabilježeni u rubrici *Vremeplov*, pod stalnim nadnaslovom *Povratak starome Solinu* u mjesečniku *Solinska kronika* iz 2020. i 2021. godine. U prvome promatranom zapisu, naslovljenu *Sviraju, pivaju, plešu...*,[18] objavljenu uz dodatak nadnaslovu *Vukšići Stipetini*, tematizira se međugeneracijski obiteljski glazbeni talent. Kazivačica pripovijeda o vlastitome iskustvu, posredujući ga predstavljanjem darovitih pojedinaca u obitelji koji su u svojoj zajednici, Solinu, prepoznatljivi po glazbenome talentu. Pripovijedanje započinje *in medias res*, pripovijeda se vedrim, nostalgičnim tonom. Prošla vremena predstavljena su kao vedrija, bolja, ljepša, životnija:

> *Uvik smo ka sustvo bili složni, uvik se feštalo, sviralo i pivalo. I onaj koji bi nan se pridružija uvik bi ga lipo prihvatili, mogla je bit samo još veća fešta…*

Također je naglašena osobna »posebnost«, sudbinska predodređenost cijele obitelji unutar zajednice za posebnu ulogu, u ovome slučaju za glazbu:

> *– U moga brata i neviste ti ima jedna singerica i na njoj mali škafetin s frnjokon s kojega visi triangl. To ti je kad dite propuzi da odma može počet svirat. Nisi se ni rodija već te instrument čeka – govori Tanja čija je ćer Karmen također svirala klarinet u Gradskoj glazbi Zvonimir, ali budući da je sad studentica u Zagrebu, sada malo pauzira, kaže Tanja. – A kad je moj Dominik bija manji i iša na tečaj gitare, to ti je opet posebna priča – nasmijala se odma u startu Tanja.*

15 Usp. isto, str. 57-58.

16 Isto, str. 60.

17 Prostorni obrat posljednjega je desetljeća tema brojnih znanstvenih studija u humanističkim i društvenim znanostima. Riječ je o shvaćanju prostora kao konglomerata ukupnoga ljudskog iskustva; fizičkoga, emocionalnoga i duhovnoga. Teorijski i kronološki pregled problematike te značajna imena u nas: I. Brković 2013.

18 M. Grubišić 2020a.

Nadalje, u pričanju iz života istaknut je obrat, neobična zgoda vrijedna zapisa, sposobnost pripovjedača da zaokupi pozornost osobnim pristupom kazivanju. Sudbinsko određenje obitelji očituje se u slučajnome, neplaniranome, iznenadnome glazbenom putu starije članice obitelji:

– Upisala san ga u Split u KUD »Marjan« da nauči svirat gitaru i kako bi bila sigurna da će on to sve odradit, sidila bi i ja tamo i čekala ga dok ne završi sat. A, da ne stojin tamo samo tako profesor je predložija da i ja počnen učit i eto, na kraju je rezultat taj da je mater zasvirala – smije se Tanja koja zajedno s prijateljicon, imenjakinjon Tanjon ima bend »Duo Tanjos«, pa uz gitaru i mandolinu sviraju za razne fešte, a pridruži se i bratu Braji ako on negdi zasvira.

Pripovjedač prepoznaje neobične, humoristične zgode iz svakodnevnoga života te ih inkorporira u temeljni fabularni tijek, čime se također postiže neobičnost iskaza:

– Tako se ljudi moji u Stipetinima uvik feštalo, šta god bilo, rođenje, krštenje, pričest, pir, rođendani, mačkare… Uvik se tražija neki razlog, samo da se druži.
– Ma, jednon kad nan se i prasica oprasila nosilo nan je cilo susidstvo darove, ka za na prave babine. Bilo je 12 praščića. Susistvo se udružilo i jednu ogromnu konistru napunilo manistre, cukra, ulja… Stavili unutra babarin, bočicu i dudu ka za prave bebe. Kolonu su predvodile suside, teta Ana Jurić i Ana Blažević… A onda smo mi odma ka domaćini na stol izvadili vina, pršuta samo nek je slavlje – nasmijali su nas Vukšići na kraju ovog druženja, a mi smo jin poželili još puno lipe svirke i pisme u životu i da uvik ostanu ovako vedri i otvorenog srca.
Jer u Stipetini kad god dođete ne možete se osjećat drugačije nego dobrodošlima!

Kolektivni identitet izgrađen je intenzivnom suradnjom unutar zajednice. Prostor je određen i prepoznat kao specifičan upravo odnosima unutar zajednice:

– Kad bi se koja cura udavala ili momak iz ulice ženija, pa kad bi došli roditelji na upoznavanje, obavezno bi se pojavile i suside. To bi bilo negdi iza ručka, nakon onog formalnog upoznavanja. Donile bi one darak svekrvi, odnosno punici, poklon toj mladoj ili mladoženji i čitalo bi se pismo, ka neka šaljiva čitaba i naravno, malo bi i nazdravili… – sića se Tanja.

Iskustvo sljedećega pripovjedača[19] posredno je, on prenosi kolektivno sjećanje čime se pričanjem iz života postiže specifičan odnos prema mikroprostoru, veza s predcima, autentičnost iskaza, vremenski kontinuitet unutar zajednice, suradnja zajednice za opće dobro. Autentičnost i važnost iskaza postiže se isticanjem značajnih solinskih pojedinaca, čime se, jednako kao i u prethodnome kazivanju, stvara efekt posebnosti onoga o kome se pripovijeda.

– Tako mi je dida priča, a isto san čuja i od don Lovre Katića, da bi don Frane Bulić svako jutro dolazija vlakon iz Splita, jer je živija u Sjemeništu. Iša bi prvo do Tusculuma, a onda u đir po Starinama. Ako bi ljudi koji su kopali svoja polja pronašli nešto zanimljivo, stavili bi na zidić kraj puta, pa bi don Frane doša, stavija u boršu i nosija u Tusculum.

Solinska pričanja iz života nerijetko dokumentiraju značajne društvene i kulturološke promjene u mikroprostoru: razvoj grada, industrije, kulture shvaćene u širokome smislu riječi, kao načina života koji se ogleda u pojavi novih poslova, hobija i sličnoga. Brojna su kazivanja vezana za radnu atmosferu kojom se oslikava napredak i vedrina života. Rad nije nužno značio opterećenje, u pričanjima iz života češće je prikazan kao blagodat i prilika za napredovanje, osobni i kolektivni rast, za bolji život. Pet je zapisa s dodatkom nadnaslovu *Naselje na izvoru*, a odnose se na vrijeme otvaranja tvornice cementa u Majdanu i popratnih sadržaja koji su značajno utjecali na kulturu življenja. Takav odnos prema radu/radnome mjestu odražavao je kolektivni identitet mikrozajednice, unutar kojega su se obitelj i posao preplitali:

– Radila su mi u cementarama oba dida, ćaća, mater, žena, brat, sestra i ja – nabraja nan Boško koji je radni vijek proveja ka mehaničar u kavi tvornice »10. kolovoza«, a bija je u njoj dugo godina i dobrovoljni vatrogasac. Jer Majdan se u ono vrime moga podičit brojnim vatrogascima.
– Najmanje je dvoje iz familije uvik bilo uključeno u rad vatrogasnoga društva, a svaka je cementara u ono vrime imala svoje vatrogasce, i Majdan, i Vranjic, i Sveti Kajo i Sućurac, priča nam Boško koji je u vatrogascima počeja ka momčić, od 1968. nekih 11 godina je ima, a kasnije je i on bija učitelj brojnoj vatrogasnoj mladosti. Obašli su cilu bivšu državu po natjecanjima i bili su uspješni, a uglavnom je bilo riječi o ekipi koja je i živila u Majdanu. Ka i Boško. Od svoje šeste godine.[20]

19 M. Grubišić 2020b.
20 M. Grubišić 2021a.

Kako je Dragić istaknuo u svojoj definiciji pričanja iz života, čest je anegdotalni, šaljivi karakter priča i čuvanje vedrih sjećanja, što je vidljivo u kazivanju *Jojo je slomija nogu!*,[21] u kojemu se humorističnost temelji na različitim interpretacijama sugovornika – dok nadređeni misli da je slomljena noga motora, radnik mu objašnjava da je riječ o koleginoj nozi.

U kazivanju *Majdanski košarkaški »Krug«*[22] naglašene su pojedinačne sudbine, a solinski eksterijeri i interijeri gotovo su uvijek istaknuto poprište događanja,[23] što svjedoči o vremenu u kojemu je veza s prostorom značila i vezu pojedinca sa samim sobom te je značajno određivala identitet pojedinca. I u svome privatnom interijeru, kući ili dvoru, pojedinac nikada nije sam, on je uvijek dio zajednice. U pričanjima iz života pripovjedač uvijek autentično svjedoči, bilo kao sudionik događanja, bilo kao pouzdani pripovjedač koji je kazivanje čuo od nekoga drugog, ali ga iznosi tako da slušatelj ne sumnja u njegovu istinitost.

U tome segmentu pričanje iz života uspostavlja vezu s predajom. Formulaičnost je prepoznatljiva u započinjanju pripovijedanja (pripovijedanje započinje *in medias res* ili ponavljanjem izraza *tako mi je dida priča, i tako smo mi*…).

»Krug«, mjesto košarkaških susreta, odražava prostorni obrat, fizički, materijalni prostor postaje duhovni i emocionalni, a anegdotalni humor postiže se slikama sjećanja na »ilegalne radnje«, karakteristične za ostvarenje djetinjih i mladenačkih strasti:[24]

> *I tako smo mi tu, di je spomenik, na krugu, napravili koševe. Jedan koš smo zakačili na stablo, a drugi je bija tamo na zapadnoj strani prema »Transportovoj« garaži, sklopljen od jedne cijevi i jedne vodootporne ploče, to su nan napravili oni iz tvornice. I tu nas je košarku učija Ante Perković Šare, šta je kida i karte u kinu, a živija je s obitelji tu u samoj blizini.*
> *Dolazili su na to naše igralište iza toga igrat s nama i mladi iz Kose, Klisa, Mravinaca, tamo od Priko vode… Da bi kupili uopće prvi košarkaški balun tribalo se snać za novce. A, ko će nan jih dat? – smije se sad Boško tin dičjin željama i akcijama.*
> *Ka mulci, dogovorija se ja i dva prijatelja, Glavina i Barić, da ćemo s jedne špule od rotora, tamo od hidrocentrale, nije to više radilo, skinit bakar.*
> *Skinili mi tako desetak kila bakra i odnili prodat u otpad, tamo poviše Prometove garaže. Samo si triba imat dokumente, a mi još nismo bili punoljetni, mularija od 15-ak godina. Uzmen ja tako iz kantunala ćaćinu osobnu kartu, u boršu stavija bakar i odnesemo mi to na otpad prodat.*
> *Kad smo dobili novce, odemo tamo ispod ure na Pjaci, pa desno prema Voćnon trgu je bija dućan sportske opreme. Tu su se nudile razne vrste baluna poput »Voita«, »Mikase« i »Tigra«. Normalno, mi smo uzeli dva »Tigra« iz Pirota jer je bija najjeftiniji i vratili se mi tako u Majdanu s pravin, profesionalnin košarkaškin balunon – govori Pleština dodajući kako se onda tako jedno pet miseci igralo stalno, dan, noć.*

Humoristična je slika iz kazivanja *Solinski smokvari*[25] u kojemu su i ozbiljne teme, poput bolesti, prikazane humoristično:

> *– I doktorice imaju manje posla kroz šesti, sedmi misec, jer ovi šta lijekove trošu, a imaju smokve, uzmu ricete početkom šestog, dignu lijekove, bilo za tlak, šećer… i ne pojavljuju se, nema gužve po likarima – kaže Miro.*
> *– Nije mi lako ali moran šta ću…– često se čuje.*

Nikoga ništa ne boli kada se odlazi u prodaju smokava, a kažu kako su kilaža i cijena uvijek bile tajna. U kazivanju *Željezo za odmor*[26] oživljava se suživot s djedom i bakom, a humor je sadržan u svakodnevnim razgovorima.

Poetika solinskih pričanja iz života

Kazivanja zabilježena u *Solinskoj kronici* iz 2020. i 2021. godine pripadaju pripovjedačkoj usmenoknjiževnoj vrsti pričanje iz života. lako je tematiziran omanji korpus, uočene su određene podudarnosti među kazivanjima. Sva tematiziraju svakodnevicu temeljenu na sjećanjima, obuhvaćajući uglavnom život pripovjedača ili njemu bliskih osoba. Ponekad je pripovjedač posrednik između kazivanja koje je čuo od drugih ili kojemu je sam prisustvovao. Veliku ulogu u kazivanjima imaju mikroprostor te njegovi eksterijeri i interijeri. Obje prostorne dimenzije vjerno oslikavaju

21 M. Grubišić 2021b.
22 M. Grubišić 2021d.
23 M. Grubićić 2121e. I u ovome je kazivanju istaknut za kazivača značajan pojedinac i to s pomoću slike predmeta iskazanih lokalnim leksikom (bukara, maškadur, ključ, bronzin) koji su povezani s tim pojedincem.
24 M. Grubišić 2021d.
25 M. Grubišić 2021f.
26 M. Grubišić 2021c.

život zajednice i vrijeme u kojemu je lokalna zajednica imala izrazito značajnu ulogu za pojedinca. U tome smislu prisutna je identitetska markacija pojedinca pa se u pričanju iz života u tom segmentu može prepoznati i obilježje životne priče, prema distinkciji Jelene Marković.

Sva su kazivanja zapisana izvorno, na prepoznatljivome zavičajnom idiomu, u formi dijaloga, u stilu jednostavnoga, pučkoga pripovijedanja s naglašenim humorističnim tonom. Formulaičnost je prepoznatljiva u započinjanju pripovijedanja (pripovijedanje započinje *in medias res* ili ponavljanjem izraza *tako mi je dida priča, i tako smo mi*…).

Zaključak

Na temelju navedenoga može se zaključiti da analizirani korpus sadrži poetičke karakteristike priča(nja) iz života. U kazivanjima je primijenjen zavičajni idiom, u formi dijaloga, u stilu jednostavnoga, pučkoga pripovijedanja s naglašenim humorističnim tonom. Prepoznatljiva je svojevrsna formulaičnost izraza kazivača, karakteristična za ovakav oblik kazivanja, što njegovu ulogu čini performativnim činom. Ova kazivanja tematiziraju svakodnevicu temeljenu na sjećanjima, obuhvaćajući uglavnom djetinjstvo pripovjedača ili njemu bliskih osoba. Ponekad je pripovjedač posrednik između kazivanja koje je čuo od drugih ili kojemu je sam prisustvovao. Važnu ulogu u kazivanjima imaju mikroprostor te njegovi eksterijeri i interijeri. Obje prostorne dimenzije vjerno oslikavaju život zajednice i vremena u kojemu je lokalna zajednica imala izrazito važnu ulogu u životu pojedinca. Pojedinac se identitetski određuje odnosom prema lokalnoj zajednici. U tomu su segmentu prepoznatljiva obilježja životne priče u odnosu na pričanje iz života, prema distinkciji Jelene Marković.

Literatura

S. Botica 2013 — Stipe Botica, *Povijest hrvatske usmene književnosti*, Zagreb 2013.

I. Brković 2013 — Ivana Brković, *Književni prostori u svjetlu prostornog obrata*, Umjetnost riječi 1-2 (57), Zagreb 2013, 115-138.

M. Dragić 2008 — Marko Dragić, *Poetika i povijest hrvatske usmene književnosti*, Split 2008.

M. Grubišić 2020a — Marija Grubišić, *Povratak starome Solinu, Vukšići Stipetini (2). Sviraju, pivaju plešu*…, Solinska kronika 310 (XXVII), Solin 15. 6. 2020, 26-27, https://zvonimirsolin.hr/vremeplov/povratak-starome-solinu-vuksici-stipetini-sviraju-pivaju-plesu/ (1. 7. 2026)

M. Grubišić 2020b — Marija Grubišić, *Povratak starome Solinu, Vukšići Stipetini (3). Loza sa Starina*, Solinska kronika 311 (XXVII), Solin 15. 7. 2020, 26-27, https://zvonimirsolin.hr/vremeplov/povratak-starome-solinu-vuksici-stipetini-3-loza-sa-starina/ (1. 7. 2026.)

M. Grubišić 2021a — Marija Grubišić, *Povratak starome Solinu. Naselje na izvoru. Majdanski grad*, Solinska kronika 317 (XXVIII), Solin 15. 1. 2021, 26-27, https://zvonimirsolin.hr/vremeplov/povratak-starome-solinu-naselje-na-izvoru-majdanski-grad/ (1. 7. 2026.)

M. Grubišić 2021b — Marija Grubišić, *Povratak starome Solinu. Naselje na izvoru (2). »Jojo je slomija nogu!«*, Solinska kronika 318 (XXVIII), Solin 15. 2. 2021, 26-27, https://zvonimirsolin.hr/vremeplov/povratak-starome-solinu-naselje-na-izvoru-2-jojo-je-slomija-nogu/ (1. 7. 2026.)

M. Grubišić 2021c — Marija Grubišić, *Povratak starome Solinu. Naselje na izvoru (3). Željezo za odmor*, Solinska kronika 319 (XXVIII), Solin 15. 3. 2021, 26-27, https://zvonimirsolin.hr/vremeplov/povratak-starome-solinu-naselje-na-izvoru-3-zeljezo-za-odmor/ (1. 7. 2026.)

M. Grubišić 2021d — Marija Grubišić, *Povratak starome Solinu. Naselje na izvoru (4). Majdanski košarkaški »Krug«*, Solinska kronika 320 (XXVIII), Solin 15. 4. 2021, 26-27, https://zvonimirsolin.hr/vremeplov/vremeplov-naselje-na-izvoru-4/ (1. 7. 2026.)

M. Grubišić 2021e — Marija Grubišić, *Povratak starome Solinu. Stvari dida Mate. Bukara kroz koju je proša vinograd,* Solinska kronika 321 (XXVIII), Solin 15. 5. 2021, 26, https://zvonimirsolin.hr/vremeplov/povratak-starome-solinu-stvari-dida-mate-bukara-kroz-koju-je-prosa-vinograd/ (1. 7. 2026.)

M. Grubišić 2021f — Marija Grubišić, *Povratak starome Solinu. Petrovače (2). Kad je ne zaliješ otpadaju*, Solinska kronika 324 (XXVIII), Solin 15. 8. 2021, 26-27, https://zvonimirsolin.hr/vremeplov/povratak-starome-solinu-petrovace-2-kad-je-ne-zalijes-otpadaju/ (1. 7. 2026.)

J. Kekez 1997 — Josip Kekez, *Usmene pripovijetke i predaje*, Zagreb 1997.

J. Marković 2010 — Jelena Marković, *Pričanja o djetinjstvu i srodni koncepti: »velike« i/ili »male« priče*, Narodna umjetnost 2 (47), Zagreb 2010, 51-76.

J. Marković 2013 — Jelena Marković, *Pričanja o djetinjstvu. Život priča u svakodnevnoj komunikaciji*, Zagreb 2013.

T. T. Vidović Schreiber 2021 — Tea-Tereza Vidović Schreiber, *Poetika splitskih rubnih usmenoknjiževnih oblika*, u: Krešimir Bagić – Miranda Levanat-Peričić – Małczak Leszek (ur.), *Periferno u hrvatskoj književnosti i kulturi*, Katovice – Zadar 2021, 145-166.

Summary

Ivana Odža

The Poetics of Life Stories in Selected Examples from *Solinska kronika*

Keywords: life storytelling, space, Solin, *Solinska kronika*

Storytelling or life narratives are forms of oral literature whose classification has not been fully defined within the theory of oral literature. They belong to the so-called borderline genres of oral literature. This paper analyzes records of Solin's past published in 2020 and 2021 that originated as oral narratives and were documented in the *Vremeplov* (Time Travel) section of the local newspaper *Solinska kronika*. The aim of the paper is to examine these texts within the context of life storytelling and to identify any poetic characteristics specific to the micro-region to which they relate. The linguistic and stylistic analysis reveals clear connections with the genre of life narratives, as well as a strong link to the local setting as a physical, emotional, and spiritual category.

